

Otthonom Erdély

Erdély számomra egy otthon, de nem csupán otthon, hanem a világ közepe. A feladatunk, pedig az, hogy otthont teremtsünk, építsünk, Erdély szívében ahoz, hogy családként tudjunk benne élni, létezni, megőrizve hagyományainkat, a lelki értékeinket, egyszóval mindazt ami hozzátartozik a kultúránkhöz.

Kiskoromban nem voltam tisztában Erdély fogalmával, nem tudtam, hogy mennyi értéket hordoz, azt hogy az akkori mindennapjaimat mennyire meghatározzák a hagyományok, az erdélyi értékekhez való lojalitás. Ezeket leginkább szüleim, nagyszüleim által élhettem, tapasztalhattam meg. Tudni kell rólam azt hogy nem egy átlagos családban nevelkedtem fel, hanem, nevelőszülők gondozásában. Ennek, ellenére szerencsésnek mondhatom magam, hiszen, egy hatalmas lehetőséget kaptam az élettől a fejlődésre, egy olyan környezetben, ahol megvan a feltétel nélküli szeretet, az odaadó gondoskodás, egyszóval minden adott számomra ami a lelki, testi fejlődésemet szolgálja. A családom nagyon befogadó volt, értékelendő az, hogy családtagként tekintettek rám. Mondhatni egy nagy család voltunk. Szüleim, nagyszüleim példa értékűen segítettek, terelgettek és megpróbálták átadni mindazt, a neveltetés által, ami a mai társadalomban rendkívül értékes illetve kulcsfontosságú. Mindezt annak érdekében, hogy egy egészséges, céltudatos felnőtt váljon belőlem. Örömmel mesélték el élettapasztalataikat, amit megéltek beleértve a nézségeket, egyaránt. Abban reménykedtek, hogy mindez egyszer a hasznomra válik, ha majd felelős felnőtt lesz belőlem, én is úgyanígy továbbadom. Az élettapasztalatok pedig tovább szállnak generációról, generációra, mindig hozzáadva valamit, a már meglévőkhöz.

Nagyszüleim közül egyetlen egy személy maradt meg számomra, akit maminak becéztem. Mami egy aranyos idős hölgy volt, aki minden este esti mesét olvasott és jóéjt puszival búcsuzott elalvás előtt.

Ahogy teltek az évek, hónapok, napok én pedig napról napra gyarapodtam, a világ megváltozott körülöttem. A technológia behálózott mindent, birtokába véve az emberiség nyugodt, meghitt pillanatait, behálózva gondolatainkat, elménket. Átírányítva a figyelmünket, olyan dolgokra, amelyek, elvonják érdeklődésünket az igazán értékes dolgokról. Már nem az volt hogy reggeli után szaladtam a padlásra, ahol el- el kalandoztam, elidőztem, mindig feltaláltva magam a sok, régi „kacat”, könyv között. Mert bizony, a kacat is valamikor értékes lehetett

valakinek. Vissza emlékszem arra, hogy mámi a lépcsőn feljövet észre vette, hogy egy képet tartok a kezemben. A képen, pedig nem volt más, mint mámi és tata vidám fiatalságuk tükörképe.

Leült mámi mellém és könnyek közt mesélni kezdett. Azt mondta az élet akkoriban nem volt könnyű, rengeteg munka volt, legfőképp földműveléssel foglalkoztak. Kis gazdaságuk volt, ami falun megélhetést biztosította. A falusi élethez hozzá tartozott az, hogy minden udvarban tartottak tyúkot, lovat, disznót, kecskét, tehenet minden állatnak megvolt a saját szerepe, ami a megélhetőségünket szolgálta.

A vasárnapi misén való részvétel nem maradhatott el, amelyre szépen felöltözve együtt elmentünk egy lelkifeltöltődésre, Isten házába. Sajnos napjainkban ez az értékrend is kezd kifakulni, hiszen a mai ifjú közösség nem keresi Istent, a csendet, önmagát, nem szentel, e rohanó világban elég időt a lelki fejlődésre, amely úgy gondolom kulcsfontosságú ahhoz, hogy készletét érezzük az értékek átadására, továbbgondolásra, beépítésére a mindennapjainkba.

Az oktatási időszakom alatt több mindent megtanultam, és még mindig van bennem kíváncsiság. Visszaemlékszem a történelem illetve az irodalomórákra amikor, arról tanulhattam, hogy hogyan is jött létre Erdély, azt hogy milyen nehéz változásokon ment keresztül, illetve hogy felmenőink mennyit harcoltak, azért, hogy meglegyen az amink most van, az a kis terület amit mi magunkénak érzünk. Erdély szíve rengeteg mindent tartogat számunkra, ha megfelelően tudjuk használni, azokat a természeti kincseket, amelyek a rendelkezésünkre állnak. Több ismeretlen kapu áll még előttünk, ifjak előtt amelyeket idővel lépésről, lépésre megnyitunk megtapasztalunk, megismerünk és átélünk.

Drága tanítónénim mesélte még annó, mikor még kezdett benőni a fejémlágya, hogy Erdély, Magyarországhoz tartozott, és idővel csatolták, Romániához. Ennek, immár 101-dik éve. Akkoriban még nem igazán értettem, azt hogy mi is történt valójában, nem voltam tisztában a fogalmakkal, viszont idővel több hangsúlyt fektettem ennek tanulmányozására.

Erdély bőséges jelentéstartalommal bír. Gazdag természeti kincsekben, szellemi értékekben egyaránt, amelybe beletartoznak a népi hagyományok, a népviselet, minden, amit őseink hagytak hátra, nekünk ifjaknak. A mi feladatunk pedig megőrizni, ápolni, gondozni illetve

továbbadni ezeket, mindezt szeretettel és nagy odafigyeléssel, így élve, békében mindennapjainkat..

A székelyruha Erdély népviselete. Napjainkban a népviselet már nem a mindennaposélet része, mégis különleges alkalmakra, ünnepekre előkerülnek a népviselet értékes darabjai. Maga a székelyruha tájegységenként változik. A hét szék tájegységei szerint a ruházat is változó. Példa okáért megemlíteném azt, hogy, ezenkívül a ruházatot jelentősen befolyásolta az életkor. Fiatal leányok rózsaszínű szoknyát viseltek, a korosabbak élénkpirosat. A férjnél levők pedig zöldre váltottak. A kor előrehaladtával a szoknya színe is egyre sötétebb lett. A bőjti időszakban pedig kötelezően az élénk piros színeket, a sötétebb árnyalatú szoknyák viselete váltotta fel.

Manapság a népviselet, ünnepeken, jeles napokon kerül használatra. Gondolok itt a ballagásra, konfirmálásra, elsőáldozásra, a szüretibálra, ahol még előfordul, hogy a fiatalok népviseletbe öltözve, szekérrel, énekszóval toborozzák a népet a bálra. A szervezés keretei is szigorú szabálykhoz kötöttek. A faluban élő tizenenyoic éven felüli fiatalok, mind résztvesznek a bálon, mégpedig párokba rendeződve. Egymás között választásra kerül a csőszkirály és királynő. A bál kezdetén a csőszök felvonulnak és megkezdik a táncot. Ez jelenti hivatalosan a bál kezdetét.

Akkoriban, falusi legény létemre, jómagam is megtapasztalhattam a bál szépségét, értékét. Miután lezajlott a délutáni hívogató a bálra, a csőszök feladata előkészíteni a termet, azaz feldisízíteni ezt, szőlőfürtökkel. A menyezeten helyet kap egy hatalmas szőlőkoszorú, amely még tartalmazza a kihagyhatatlan bornedűt is. Ez az éjszaka folyamán árverezésre kerül. A bál ideje alatt zajlik az ismerkedés, tánc, mulatság, a csőszök feladata pedig megőrizni a szőlőt. Tudniillik, éjfél után, szabad a szőlőlopás. Tánc közben megengedett, a lopás, ami a hagyomány jelentős része. Maga a lopás pedig pénzbüntetéssel jár, kivétel ha nem sikerül, észrevétlenül időbe leülni a szőlőgerezddel. Az szőlőkoszrú árverezését, a csőszkirály és királynő hajtja végre. Az említett koszorúnak van egy kikiáltási ára. Innen indul az árverezés. A végén az viszi el a koszorút aki, a legtöbbet ígér érte.

A hagyományörző játékok lezajlása után, a bál zenével, tánccal folytatódik, pirkadatig. Ezalatt az idő alatt, a csőszök mindvégig székelyruhában vannak, megőrizve a hagyományt illetve a bál szépségét. A székely ruha nem csak egy ruha, nem kimondottan népviselet, hanem egy igazi értké, nekünk székelyeknek.

Szerencsésnek tartom magam, ugyanis lehetőségem volt résztvenni a nevelőszüleim által, az őszi betakarodásban is. Volt ló, szekér, vittek a mezőre, kalákába pityókaszedni. Szüleim meghívták a szomszédságot segíteni. Amit a későbbiekben természetesen visszadolgoztak nekik.

Összeverődünk vagy tizenöten. Kierkezvén a mezőre ló segítségével sorra kituratták a pityókát, melyet aztán kosarakba felkapkodtunk és a szekérré öntöttünk. Fáradságos munka volt, elállt a derekunk, hátunk, de megérték az együtt töltött pillanatok illetve a jól megérdemelt lakmározás.

A föld végén a pokrockán letelepedtünk mindanyian és beszédbe, falatozásba kezdtünk. Volt ott mindenféle, otthonról kikerült finomság. Elmaradhatatlan volt a jó pityókás házikenyér, füstölt szalonna, vöröshagyma, főtttojás, mindezt elnyomtatva egy üstben főtt, szilvaízzel. Számomra ez jelentette a legfinomabb lakmározást. Hozzáteszem azért, hogy a munka itt közel sem ért véget. Sokszor napokig zajlott, délutánonként a pityóka felválogatása és pincébe raktározása, télire.

Most, hogy közeleg a decemberi hónap, eszembe jutott a kisebbségben, átélte disznóvágás is. Emlékszem kora hajnal kelt a ház népe, mondván, hogy korán érekezik a disznóvágó. Bevallom, hogy gyermek lévén volt a szívemben sajnálat, irtózat a feláldozott disznó miatt. Még a fülemet is bedúgtam, hogy ne haljam, a visítását. A disznóperzselésen, viszont már résztvettem. Élveztem a szalmalángot és sorban álltam az inycsiklandó, perzselte bőrért. A fül volt a kedvencem. Sóba mártogatva rágcáltam.

A munka neheze a felnőttekre hárult, ám én szívesen besegítettem langyos vizet töltögetni a hurkamosónak. Nagy fazakakban főttek, a disznóbelsőségek, készült az agyas, tormás leves ebédre. A frissen sült hús sem maradhatott el. Szívesen mártogattam, a finom, rózsás zsírból, savanyú káposztacikával.

Ebéd után, töltötték, főzték a véres, májas hurkát. Végül pedig megtöltésre került, a kolbász, amit a téli hűvösben szárítottak, füstöltek. Jó volt akkoriban megtapasztalni, átélni mindezeket. Boldogan emlékszem vissza rá.

Megható lélekkel emlékszem vissza a karácsonyi ünnepekre is, ami akkoriban fontos része volt az életemnek. Egy bő héttel az előtt kezdetünk készülni az ünnepre. Mamiék megsütötték a kemencében sült ropogós házi kenyeret, kenyér sütés után, megsütték a diós, mákos kalácsot. Tudni

illik hogy a felhevített kemencében először a kenyeret sütik, míg sül a kenyér be dagasztják a kalácsnak valót. Miután ki szedődik a kenyér a még meleg kemencébe be teszik a kalácsot sülni. Nem hevítik újra a kemencét, azért hogy ne égjen meg a kalács. Egy kemence hevítéssel megsütik mind a kettőt. Főzték a hagyományos töltött káposztát, a jó húslevest.

Karácsonykor a család apraja-nagyja együtt volt így készültünk, együtt, a templomba, az ünnepi szertartásra. Templomozás után, ahol mindenki lelkileg feltöltődött igyekeztünk haza, mert tudtuk hogy mire haza érünk, már megérkezik az "angyal". Gyermekeként meghatottan éltem át azt a pillanatot, mikor bontogattam az ajándékokat. Mára már tudom hogy szegény nagymama miért is maradott le nagyon sokszor a templomozásról. Ő volt az „angyal”, ő díszítette fel a karácsonyfát, helyezte el az ajándékokat, hogy mindenkinek örömet szerezhessen, amit tiszta szívből tett.

A húsvéti hagyományt is megemlíteném, hiszen nálunk Lemhényben még hagyományos keretek között zajlott az ünnep. Szokás szerint húsvéthétfőn hajnaltól kezdve vízzel, újabban csak illatos kölnivel locsoljuk meg az ismerős lányokat. Húsvét egy gyönyörű ünnep és egyben a legnagyobb hanyomány. Leginkább vidékeken elterjedtebb a locsolkodás. Kiskoromban sokat mentem locsolkodni, élveztem minden egyes pillanatát. Nagyon jó érzés töltött el résztvenni, a hagyományos szokásban.

Népi hagyomány volt, hogy egy pár nappal az ünnep előtt a lányok, asszonyok neki fogtak a tojások hímezésének, írásának. A tojás hímezése viaszba mártott kesicével történt. Ezzel rajzolták rá népi motívumokat. Miután megírták a tojást, előre előkészített vörös hagyma héj levében főzték meg ami a tojásnak nem csak egy gyönyörű színt, hanem egy jó ízet is adott. Miután a tojás ilyen módon megfőtt, meleg rongyal lesúrolják róla a viaszt, hogy fényt kapjon a tojás majd megsúrolják szalonna bőrrel. Gyermekeként élvezettel gyűjtöttem a hímes tojásokat. Cserében verset szavaltam a lányoknak. A lányok különféle süteményekkel vártak bennünket, ahol alkalom adódott a találkozásra, beszélgetésre. A locsolkodást vízbevető, vízbehányó hétfőnek nevezték. Sok évvel ezelőtt is elterjedt formájában, vödörnyi vízzel locsoltak vagy éppenséggel itatóvályúba dobták a lányokat, akik szép székelruhában pompáztak. Ma már csak egy néhány faluban maradt fent, a locsolás eme formája.

Egy évvel ezelőtt a falusi életem egyszeribe megszűnt. Beköltöztem városra, Sepsiszentgyörgyre, egy családi otthonba. A falusi családomat felváltotta, hat anyuka és hirtelen

lett nyolc testvérem. Úgy gondolom, hogy mára már sikerült alkalmazkodnom, az új környezethez. Új családom társaságában az életvitelem megváltozott. A falusi csendet felváltotta a pörgős városi élet. Az elmúlt időszakban, rengeteg élményben, kirándulásban volt részem. Olyan lélegzetelállító látványokban, amit soha nem gondoltam volna magaménak. Voltam a vargyasi rezervátumban, ahol csodálatos látvány fogadott. A hegyek, a folyó, a barlangok mind, mind lenyűgöztek látványukban. Ha jól emlékszem közel tizenhárom kilométert gyalogoltunk.

Egy másik kirándulás, a nyár folyamán az Egyeskö túra volt. Itt igazán a sziklaképződmények megmászása jelentette a kihívást számomra. Felérve a csúcsra, úgy éreztem, hogy minden probléma megszűnik és helyét átveszi a felfrissülés és a szabadság érzete. Egyik kirándulás a másikat követte, hiszen egy újabb túrára indultunk közösen, a Kiskirálykő csúcsára. Ez volt az eddigi legnagyobb teljesítményem, közel húsz kilométert gyalogoltunk, de a sok erőfeszítés után itt is gyönyörködhetünk a gazdag látványban, a világ tetejéről. A nyári programot egy csapatépítő kirándulással zártuk, a Rétyi Nyírben. Itt egy igazán élménydús csapatépítő napot töltöttünk el. Számomra ismeretlen hely volt, de megtudtam hogy a Rétyi Nyír egy természet védelmi terület, mely számos ritka növény és állatfaj othona. A látvány nagyon elragadó volt, megismerhettem e táj szépségeit és jól érezve magam, részt vettem ez esti csapatépítő programokon is.

Gyakran sokat tűnődik, az ember azon hogy vajon hová, merre tudna menni kirándulni, hegyet mászni vagy akár gyalogtúrázni. Úgy gondolom, hogy erre, egy megfelelő választás lehet Erdély, ami csak úgy pompázik a látóvalóiban. Minden szempontból csodás élményben lesz része az ide látogatóknak. Különböző helyeket ismerhetnek meg, melyek igencsak látványosak. Példának említeném Erdély bérceit, Madarasi Hargita, Szebeni havasok, Bodoki havasok, Szentanna tó és még sorolhatnám. Rengeteg csodálatos hely van, ami, mind mind felderítésre vár. Az említettek közül kiemelném a Szentanna tavat. Egyedisége abban rejlik, hogy egy vulkán által jött létre és a hozzá fűződő legenda igencsak megérintett. Számomra ez egy szép, titokzatos hely amely sok kis meglepetéssel és látványos növényekkel rendelkezik. A Szentanna tó számomra egy nyugalom, teljesen önmagam lehetek, a tó látványa pedig, egy nagy löketet ad, amely egy jó lehetőség a feltöltődésre.

Erdély az én otthonom! Itt születtem, itt nevelkedtem, szeretném megőrizni és továbbadni az úókornak, ezokat az értékeket, amelyeket én megtapasztalhattam, eddigi életem során.